

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 1. jūlijā
(OR. en)

Starpiestāžu lieta:
2022/0206(NLE)

10587/22
ADD 1

EDUC 257
SOC 426
EMPL 285
JEUN 137

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2022. gada 30. jūnijs

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs

K-jas dok. Nr.: COM(2022) 316 final - Annex

Temats: PIELIKUMS dokumentam - Priekšlikums PADOMES IETEIKUMS
Ceļi uz panākumiem skolā

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2022) 316 *final - Annex*.

Pielikumā: COM(2022) 316 *final - Annex*

Briselē, 30.6.2022.
COM(2022) 316 final

ANNEX

PIELIKUMS

dokumentam

**Priekšlikums
PADOMES IETEIKUMS**

Ceļi uz panākumiem skolā

{SWD(2022) 176 final}

PIELIKUMS

Politikas satvars panākumiem skolā

Šis politikas satvars ir paredzēts panākumu uzlabošanai skolā visiem izglītojamajiem neatkarīgi no to personīgajām iezīmēm, ģimenes, kultūras un sociālekonomiskajiem apstākļiem. Tajā noteikti galvenie nosacījumi un pasākumi, kuru mērķis ir samazināt priekšlaicīgu izglītības pārtraukšanu un nesekmīgu pamatprasmju apguvi. Tas pamatojas uz plašu un iekļaujošu pieeju panākumiem skolā, kas nozīmē, ka tiek ņemti vērā ne tikai akadēmiskie rezultāti, bet arī tādi elementi kā personīgā, sociālā un emocionālā attīstība un izglītojamo labbūtība skolā. Tajā izklāstīti vairāki vispārēji apstākļi (1. un 2. punkts) un skolā un sistēmas līmenī īstenojamo darbību kopums.

- (1) Lai nodrošinātu panākumus skolā visiem izglītojamajiem neatkarīgi no to personīgajām iezīmēm, ģimenes, kultūras un sociālekonomiskajiem apstākļiem, ir vajadzīga **integrēta un visaptveroša stratēģija panākumu nodrošināšanai skolā** atbilstošā politikas līmenī (valsts, reģionālā, vietējā) saskaņā ar izglītības un mācību sistēmas struktūru. Šāda stratēģijā ir ietverts vismaz turpmāk norādītais.
 - (a) Koordinācijas nodrošināšana ar dažādām politikas jomām (piemēram, veselības aprūpi, sociālajiem pakalpojumiem, nodarbinātību, mājokļu jomu, tieslietām, bēgļu un citu migrantu iekļaušanu, nediskrimināciju) un ilgstošas sadarbības veidošana starp dažādiem izglītības un mācību sistēmas pārvaldības līmeņiem, kā arī sistemātiska dialoga uzturēšana ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām (kas ietver izglītojamās, vecākus un ģimenes, kā arī personas, kuras pārstāv marginalizētāku grupu viedokļus) no plānošanas posma līdz pat īstenošanai un izvērtēšanai.
 - (b) Līdzsvarots, saskaņots un koordinēts politikas pasākumu kopums, kas apvieno profilaksi, intervenci un kompensēšanu, īpašu uzmanību pievēršot preventīviem un intervences pasākumiem.
 - (c) Valsts, reģionālu un vietēju stratēģisku pieeju (pēc vajadzības) izglītības un mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas novēršanai integrēšana pieejās, kuru mērķis ir sekmēt pamatprasmes, novērst iebiedēšanu un kiberiebiedēšanu (kas ietver ar dzimumu saistītu iebiedēšanu un seksuālu uzmākšanos) un sekmēt labbūtību.
 - (d) Iekļaujošā vidē vispārēju skolas līmeņa pasākumu, kas paredzēti visiem izglītojamajiem, sistemātiska apvienošana ar mērķtiecīgiem pasākumiem, kas paredzēti dažiem izglītojamajiem vai tādu izglītojamo grupām, kuriem ir līdzīgas vajadzības vai vidējs risks, un ar pielāgotākiem pasākumiem tiem, kam ir sarežģītas vai hroniskas vajadzības un visaugstākais risks.
 - (e) Īpašas uzmanības pievēršana bērniem un jauniešiem, kas pakļauti diskriminācijas vai nelabvēlīgas vides riskam, nodrošinot starpnozaru pieeju un pienācīgus pasākumus riskam pakļautām grupām, piemēram, bērniem sociālekonomiski nelabvēlīgā situācijā, migrantiem vai romiem, bēgļiem, izglītojamajiem ar redzamu vai neredzamu invaliditāti, kas ietver ilgtermiņa fiziskus, garīgus, intelektuālus vai sensorus traucējumus, izglītojamajiem ar īpašām izglītības vajadzībām vai garīgās veselības problēmām.
 - (f) Īpašas uzmanības pievēršana dzimumu nelīdztiesības identificēšanai izglītībā un mācībās, cita starpā pastiprināti uzraugot zēnu un meiteņu sniegumu, kā arī pēc vajadzības īstenojot konkrētus pasākumus.

- (g) Pamatošanās uz pierādījumiem, ko nodrošina stabilas datu vākšanas un uzraudzības sistēmas (sk. turpmāk 2. punktu) un atbalsta jaunākie kvantitatīvie un kvalitatīvie pētījumi, ņemot vērā pierādīti veiksmīgu praksi un rīkus, lai palīdzētu visiem izglītojamajiem gūt sekmes izglītībā. Tas ietver iedvesmošanos no Eiropas līmenī nodrošinātiem materiāliem, piemēram, Eiropas rīkkopas skolām¹, Iedvesmojošas prakses apkopojuma par iekļaujošu un pilsonisku izglītību² un *Cedefop* PIA rīkkopas, kas paredzēta izglītības un mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas problēmu risināšanai³, mūžilgas karjeras atbalsta sistēmu un prakšu krājuma (*Inventory of lifelong guidance systems and practices*)⁴.
- (h) Samērīgu resursu piešķiršana, kas ietver valsts un ES līdzekļu izmantošanu, kā arī cita veida atbalstu reformām un ieguldījumiem izglītības rīkos, infrastruktūrā un pedagogijā (jo īpaši *Erasmus+*, Atveseļošanas un noturības mehānismu, Eiropas Sociālo fondu+, Eiropas Reģionālās attīstības fondu, programmu “Digitālā Eiropa”, programmu “Apvārsnis Eiropa”, tehniskā atbalsta instrumentu, Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu finansēšanas shēmas (*CEF2*)).
- (i) Īstenošanas plāns ar skaidriem mērķiem un atskaites punktiem, uzraudzības un izvērtēšanas plāns un koordinācijas mehānisma vai struktūras izveidošana valsts situācijai atbilstošā līmenī, lai sekmētu sadarbību un atbalsta sniegšanu un ļautu veikt uzraudzību, izvērtēšanu un politikas pārskatu.

(2) Lai integrētā stratēģija būtu efektīva, tā jāizstrādā, pamatojoties uz stabilām **datu apkopšanas un uzraudzības sistēmām**:

- (a) kurām jānodrošina iespēja veikt darbības jomas analīzi visos politikas līmeņos (valsts, reģionālā un vietējā), nesekmības un izglītības un mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas biežuma un iespējamo iemeslu analīzi, tostarp apkopot marginalizētu izglītojamo un viņu ģimenes locekļu viedokļus;
- (b) kuras varētu izmantot, lai izstrādātu un virzītu politikas izstrādi, uzraudzītu īstenošanu un izvērtētu pieņemto pasākumu efektivitāti un lietderību;
- (c) kurām būtu jānodrošina iespēja agrīni atklāt un noteikt riskam pakļautus izglītojamus vai izglītību un mācības priekšlaicīgi pārtraukušos izglītojamus, lai nodrošinātu savlaicīgu un atbilstošu atbalstu bez šādu izglītojamo stigmatizēšanas un kategorizēšanas;
- (d) kuras nodrošinātu pamatu efektīvu norādījumu izstrādei un atbalsta sniegšanai skolām.

Ideālā gadījumā datiem un informācijai būtu jāaptver visi līmeņi (pirmsskolas izglītība un aprūpe, pamatskola un vidusskola) un visi izglītības un mācību veidi, jābūt pieejamiem dažādos politikas līmeņos un jāatbilst tiesību aktiem par persondatu aizsardzību. Vajadzības gadījumā būtu jāapkopo kvantitatīva un kvalitatīva informācija ar augstu sadalīšanas līmeni (piemēram, par dzimumu, sociālekonomisko situāciju, migrantu vai romu izcelsmi un reģionālām atšķirībām), kā arī par plašu tādu faktoru klāstu, kuriem ir negatīva vai pozitīva ietekme uz mācību rezultātiem (piemēram, iesaiste pirmsskolas

¹ <https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/resources/toolkitsforschools.htm>

² <https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/2edab132-7fbc-11eb-9ac9-01aa75ed71a1>

³ <https://www.cedefop.europa.eu/en/toolkits/vet-toolkit-tackling-early-leaving>

⁴ <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/inventory-lifelong-guidance-systems-and-practices>

izglītībā un aprūpē, mācību apmeklējums, iesaiste mācīšanās procesos, pamatprasmju apguve, labbūtība skolā, garīgā veselība, piederības izjūta, uzvedības problēmas, diskriminācijas pieredze utt.).

- (3) Ir identificēti turpmāk norādītie paraugprakses piemēri, kuri palīdz atbalstīt **izglītojamos** un kuru sekmīga īstenošana lielā mērā ir atkarīga no visu iesaistīto dalībnieku (skolu vadītāju, skolotāju, pasniedzēju vai cita attiecīgā personāla) apņēmības valsts, reģionālā, vietējā un skolas līmenī atbilstoši izglītības un mācību sistēmas struktūrai.

Preventīvie pasākumi

- (a) Nodrošināt attīstības problēmu, valodas kompetenču un īpašās izglītības vajadzību, tostarp sociālo un emocionālo grūtību, agrīnu identificēšanu, kā arī tādu izglītojamo agrīnu atklāšanu, kam ir nesekmības un skolas pamešanas risks, vienlaikus izvairoties no stigmatizēšanas un kategorizēšanas.
- (b) Izstrādāt mācību programmu, kas ir vērsta uz izglītojamo un pamatojas uz iekļaujošām un attiecības veidojošām pedagoģijas metodēm un ļauj ieviest daudzveidīgas un personalizētas mācīšanas un mācīšanās formas. Attiecīgā gadījumā būtu jāapsver mācību materiālu izveide kopā ar bērniem un jauniešiem, jo īpaši saistībā ar materiāliem iebiedēšanas novēršanai, sociālai un emocionālai izglītībai, konfliktu risināšanai un aizspriedumu pārvarēšanai.
- (c) Sākot no pirmsskolas izglītības un aprūpes un beidzot ar vidējo izglītību un mācībām, mācību programmā iekļaut sociālo un emocionālo izglītību, mācības par iebiedēšanas novēršanu un garīgo un fizisko veselību.
- (d) Stiprināt mācību procesā izmantotās valodas(-u) kompetenci, vienlaikus augstu novērtējot un atbalstot izglītojamo valodu daudzveidību kā pedagoģisku resursu turpmākām mācībām un izglītības rezultātu sasniegšanai. Tas, piemēram, var ietvert iepriekšēju valodas zināšanu novērtējumu, spēcīgu atbalstu izglītojamā dzimtajā valodā un mācību valodā; piekļuvi valodas apguves mācībām mājās; atbalsta mehānismus pārejai no uzņemšanas klasēm uz parastajām klasēm, pārejai no viena izglītības līmeņa uz citu.
- (e) Īpaši atbalstīt mācību valodas apguvi bēgļiem un migrantiem, kas tikko ieradušies, izmantojot agrīnu iekļaušanu parastās klasēs un mācību programmas apgūvē, atbilstošā līmenī sniedzot papildu individuālu atbalstu, lai paātrinātu sociālo un akadēmisko mācīšanos. Pastāvīga piekļuve valodas apguves un akadēmiskajam atbalstam un karjeras konsultācijām, kā arī vecāku iesaiste un starpkultūru izglītība arī var būt nozīmīga.
- (f) Sekmēt pedagoģiskas pieejas, kas ir interaktīvas un pamatojas uz pieredzi, lai veidotu izglītojamo autonomiju un atbildību par mācībām un lai dotu tiem iespēju aktīvi iesaistīties kompetenču attīstībā. Šāda pieeja var ietvert kombinētas mācīšanās iespējas (tostarp digitālus resursus, piekļuvi bibliotēkām, laboratorijām, muzejiem, kopienas centriem un dabai), ņemot vērā izglītojamo ar invaliditāti vajadzības, elastīgu un heterogēnu mācību laika un vides organizāciju, starpdisciplināru mācīšanu un mācīšanos, uz sadarbību vērstu mācīšanos un vienaudžu atbalstu, kā arī palīgtechnoloģiju izmantošanu izglītojamajiem ar invaliditāti.
- (g) Sekmēt novērtēšanas praksi, kas atspoguļo un atbalsta individuālās mācīšanās vajadzības un ceļus, jo īpaši plaši izmantojot formatīvo un pastāvīgo novērtējumu, kā arī apvienojot vairākas digitālas un nedigitālas formas un rīkus

(piemēram, portfeļus, savstarpējo un pašnovērtējumu), kas ir iekļaujoši, atbilst kultūras īpatnībām un nodrošina līdzdalību.

Intervences pasākumi

- (h) Nodrošināt tādu satvaru skolā, kas piedāvā mērķtiecīgu atbalstu visiem izglītojamajiem, kuri saskaras ar grūtībām vai kuriem ir nesekmības risks, izmantojot starpdisciplināru un grupu darba pieeju (piemēram, mentorēšanas shēmas, kas ietver līdzbiedru mentorēšanu, atbalsta personāla piesaisti, papildu mācīšanās laiku mācību gada un/vai brīvlaika laikā, piekļuvi papildu mācību vidēm).
- (i) Iekļaujošā un pieejamā vidē piedāvāt uzlabotu, pielāgotu atbalstu izglītojamajiem ar dažādām sarežģītām vajadzībām, kas ietver sociālas, emocionālas un garīgās veselības vajadzības (piemēram, privātsiņas, individuālus mācību plānus, speciālista konsultācijas saistībā ar emocionālām problēmām, psihoterapeita konsultācijas, daudzdisciplināras grupas, ģimenes atbalstu).
- (j) Nodrošināt risinājumus skolas līmenī vai sadarbībā ar citiem dalībniekiem attiecībā uz izglītojamajiem, kam savas sociālekonomiskās situācijas dēļ ir grūtības nodrošināt pamatvajadzības (piemēram, nav mācību materiālu, ir grūtības nokļūt mācību iestādē, nav pārtikas, uztura un miega deficīts).
- (k) Nodrošināt mērķtiecīgu finansiālu atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošiem izglītojamajiem, lai sekmētu viņu virzību uz vidējo un augstāko izglītības un mācību līmeni un sekmīgu vidējās izglītības apgūšanu, kā rezultātā tiek piešķirta attiecīgā kvalifikācija.
- (l) Nodrošināt finansēšanas kārtību bēgļiem un migrantu izglītojamajiem, kas nesen ieradušies, lai vajadzības gadījumā dotu piekļuvi mācībām un sagatavošanas nodarbībām un palīdzētu viegli iekļauties visos izglītības un mācību sistēmas līmeņos.

Kombinēti intervences/kompensējošie pasākumi

- (m) Sniegt sociālu un emocionālu atbalstu izglītojamajiem, jo īpaši tiem, kam ir slikta bērnības pieredze, trauma un smaga sociālā un emocionālā spriedze, kas kavē viņu iesaisti skolā. Tas varētu ietvert konsultantu un mentoru nozīmības stiprināšanu personāla vidū, lai sekmētu skolēnu piekļuvi garīgās veselības speciālistiem un pakalpojumiem skolās un to tuvumā, kā arī agrīnu intervenci iebiedēšanas upuriem un veicējiem. Radīt savstarpēju un kopienas atbalstu, lai novērstu iebiedēšanu/kiberiebidēšanu un jebkādas diskriminācijas izpausmes.
- (n) Nodrošināt piekļuvi vienlīdzīgam, situācijai atbilstošam un pienācīgam atbalstam bēgļiem un jauniem migrantiem, tostarp sociālu un emocionālu atbalstu, lai palīdzētu pārvarēt problēmas, kas saistītas ar posttraumatisko stresu, migrācijas vai integrācijas pieredzi. Proti, sociālais un emocionālais atbalsts būtu jāiekļauj plašākā starpnozaru shēmā, lai ņemtu vērā izglītojamo specifiskās vajadzības, un jāsadarbojas ar sociālajiem un veselības dienestiem, garīgās veselības iestādēm un visiem citiem dienestiem un iestādēm, aktīvi iesaistot šajā procesā izglītojamos un ģimenes.

- (o) Sekmēt piekļuvi ārpusklases un ārpusskolas pasākumiem (sporta un mākslas nodarbībām, brīvprātīgajam darbam vai jauniešu darbam utt.) un uzlabot izglītojamo mācīšanās rezultātu dokumentēšanu un validēšanu.
 - (p) Stiprināt izglītības orientāciju, karjeras virzību un konsultācijas, kā arī karjeras izglītību, lai sekmētu karjeras vadības prasmju un kompetenču ieguvī. Tam būtu jāiekļauj mācību un ārpusskolas darbības, piemēram, mācības darba vidē, darba vietu apmeklējumus, profesiju ēnošanu, karjeras spēles vai ievadkursus.
- (4) **Skolu vadītājiem skolotājiem, pasniedzējiem un citam personālam** ir galvenā nozīme šajā stratēģijā. Šā sarežģītā pienākuma izpildei viņiem nepieciešams atbalsts un attiecīga sagatavotība, lai saprastu un novērstu nevienlīdzību izglītības jomā, nesekmību un saiknes zaudēšanu. Lai nodrošinātu nepieciešamās zināšanas, prasmes un kompetences, minētā sasniegšanai ir arī vajadzīgi atbilstoši darba apstākļi gan laika, gan telpas, gan līdzekļu ziņā. Tika identificēta šāda paraugprakse.

Preventīvie pasākumi

- (a) Integrēt iekļaušanas, vienlīdzības un daudzveidības jautājumus, izpratni par nesekmību un saiknes zaudēšanu, kā arī labbūtību, garīgo veselību un iebiedēšanas novēršanu visās skolotāju sākotnējās izglītības programmās.
- (b) Pārliecināties, ka kvalitatīva, pētījumos pamatota skolotāju sākotnējā izglītība un profesionālā tālākizglītība sagatavo skolu vadītājus, skolotājus, pasniedzējus un citu akadēmisko personālu:
 - izprast risku un aizsardzības faktorus, kam varētu būt ietekme uz akadēmiskajiem rezultātiem, saiknes zaudēšanu vai priekšlaicīgu izglītības un mācību pārtraukšanu, kā arī sociāli emocionālām un uzvedības grūtībām;
 - izprast labbūtību, invaliditāti un garīgās veselības problēmas, kas ietver posttraumatisko stresu, un atbalstīt izglītojamo sociālās un emocionālās kompetences;
 - attīstīt kompetences, lai mācītu daudzvalodu un daudz kultūru vidē;
 - atzīt un mazināt dzimumu stereotipus mācīšanās un mācīšanās laikā (ieskaitot zemas gaidas par zēnu sekmēm) un izveidot dzimumsensitīvu mācīšanās praksi, kas labāk sekmē zēnu un meiteņu motivēšanu un iesaistīšanu;
 - atzīt un novērst dažāda veida mācīšanās grūtības;
 - izmantot sadarbības praksi un strādāt daudzdisciplinārās grupās skolā un ar ārējiem partneriem;
 - pēc vajadzības izmantot dažādas pieejas, rīkus un vides mācībām un aktīvi īstenot kombinēto mācīšanos, apvienojot iekštelpu un ārtelpu darbības, individuālu un grupas mācīšanu un mācīšanos, digitālus un nedigitālus resursus utt.;
 - izmantot formatīva vērtējuma metodes un rīkus mācīšanās un mācīšanās laikā;
 - sekmēt pozitīvu mācīšanās klimatu, izmantojot klases pārvaldību, iebiedēšanas novēršanu un konfliktu risināšanas stratēģijas, un veidot uzticības pilnas attiecības ar izglītojamajiem, vecākiem, ģimenēm un

aprūpētājiem, jo īpaši tiem, kas ir no nelabvēlīgākā situācijā esošam grupām.

- (c) Nodrošināt stimulus skolotājiem, pasniedzējiem, skolu vadītājiem un citam akadēmiskajam personālam strādāt skolās, kurās ir liels skaits skolēnu, kas dzīvo nelabvēlīgā sociālekonomiskā situācijā. Iedrošināt studējošus skolotājus sākt darbu šādās skolās.
- (d) Nodrošināt, ka viss profesionālajā izglītībā un mācību un karjeras konsultāciju sniegšanā iesaistītais personāls ir mācīts un kvalificēts un tam ir piekļuve sākotnējai un turpmākai izglītībai.
- (e) Atbalstīt skolotāju, pasniedzēju, skolu vadītāju un cita skolas personāla labbūtību, tostarp pienācīgus darba apstākļus, kvalitatīvu sākotnējo izglītību un turpmāko profesionālo pilnveidi, piekļuvi atbalsta un garīgās veselības speciālistiem un pakalpojumiem, sadarbību un kolēģu atbalstu.

Intervences pasākumi

- (f) Sekmēt personāla apmaiņu, savstarpējo mācīšanos un līdzbiedru atbalstu skolotāju, pasniedzēju un cita izglītības personāla un speciālistu starpā, izmantojot tīklošanas pasākumus, seminārus un vairāku profesiju mācību kopienas, kā arī piekļuvi īpašo zināšanu centriem un atbilstošiem resursiem, kas var palīdzēt pielāgot mācīšanu un mācīšanos visu izglītojamo specifiskajām vajadzībām. Proti, nodrošināt piekļuvi specializētiem resursu centriem vai konsultāciju komandām, kas var sniegt nepieciešamos rīkus un pedagoģiskās metodes, lai atbalstītu bēgļus un nesen ieceltojušos izglītojamus migrantus un strādātu vairākās vietās un skolās.
 - (g) Pētīt, kā alternatīvi ceļi uz skolotāja profesiju var sekmēt lielāku akadēmiskā personāla daudzveidību un atvērt durvis uz skolotāja profesiju personām ar dažādu izcelsmi, tostarp kandidātiem, kas paši saskārušies ar sociālekonomiskām grūtībām.
- (5) Lai uzlabotu visu izglītojamo sekmes skolā, īpaši efektīvas izrādījušās **visas skolas pieejas**, kuru ietvaros visi skolas kopienas locekļi (skolu vadītāji, skolotāji, pasniedzēji un cits akadēmiskais personāls, izglītojamie, vecāki un ģimenes), kā arī plašs ieinteresēto personu loks (sociālie un veselības aprūpes dienesti, jauniešu dienesti, ielu sociālā darba darbinieki, psihologi, logopēdi, konsultanti, vietējās iestādes, NVO, uzņēmēji, biedrības, brīvprātīgie utt.) un sabiedrība kopumā aktīvi iesaistās un sadarbojas. Sekmīga politika var ietvert turpmāk izklāstīto.

Preventīvie pasākumi

- (a) Nodrošināt skolu vadītājiem un valdei pietiekamu autonomijas līmeni lēmumu pieņemšanā, ko papildina stingra pārskatatbildība.
- (b) Nodrošināt, ka centieni ikvienam garantēt panākumus skolā un labbūtību (tostarp iebiedēšanas un diskriminācijas novēršanu, dzimumsensitivitāti un veselības problēmu risināšanu) ir iekļauti skolas plānošanas un pārvaldības procesos (skolas attīstības plānos, darbības moto, gada vai daudzgadu pedagoģiskajos plānos utt.), kā arī iedrošināt skolas izstrādāt, uzraudzīt un novērtēt konkrētus iekļaušanas plānus.
- (c) Nodrošināt, ka iekšēji un ārēji kvalitātes nodrošināšanas mehānismi ir paredzēti ikviena izglītojamā labbūtības garantēšanai un iespējām gūt panākumus skolā

un ietver mērķus un rādītājus, kas attiecas arī uz tādiem jautājumiem kā mācību klimats, iebiedēšana un labbūtība. Nodrošināt, ka ārēja izvērtējuma/pārbaudes rezultātā pārbaudītās skolas saņemtu ieteikumus un atbalstu, palīdzību skolas pašvērtējuma izstrādē un tiktu sekmēta pašizvērtējuma kultūru, kā arī uzlabota iekļaušanas un labbūtības stratēģija un prakse.

- (d) Radīt profesionālās pilnveides iespējas un vadlīnijas, lai palīdzētu skolu vadītājiem veikt organizatoriskās pārmaiņas un sekmēt iekļaujošu praksi.
- (e) Veicināt uz līdzdalību vērstu un demokrātisku skolas vidi, kurā skolēni tiek iesaistīti lēmumu pieņemšanā skolā un klasē un tiek izmantotas līdzdalības metodes, kas pielāgotas bērniem un jauniešiem, tostarp no marginalizētām grupām.
- (f) Sekmēt skolas kultūru, kurā tiek augstu vērtēta daudzveidība, sekmēta izglītojamo labbūtība, veicināta viņu piederības izjūta un veidota droša vide dialogam par pretrunīgiem jautājumiem.

Kombinēti preventīvie un intervences pasākumi

- (g) Iedrošināt īstenot sadarbības un daudzdisciplināru praksi skolā un partnerības ar vietējiem dienestiem, sociālā darba un veselības aprūpes speciālistiem, uzņēmumiem un visu kopienu.
- (h) Veicināt skolu kā kopienas mūžizglītības centru pastāvēšanu, kur izglītība un sociālā dzīve ir cieši saistītas ar norisēm vietējā apkaimē un kur kopiena uzņemas kopēju atbildību par skolu kā par mācīšanās vietu.
- (i) Sekmēt tīklošanu starp skolām, kā arī dažādu profesiju mācību kopienas vietējā, reģionālā, valsts un starptautiskā līmenī, lai veicinātu savstarpējo mācīšanos. Mudināt skolas izmantot resursus, kas pieejami Eiropas rīkkopā skolām, Iedvesmojošas prakses apkopojumā par iekļaujošu un pilsonisku izglītību un *Cedefop* PIA rīkkopā, kas paredzēta izglītības un mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas problēmu risināšanai.
- (j) Sekmēt “valodas izpratni” skolās un to apkārtnē, mudinot ikvienu pārdomāt normas, vērtības un attieksmi pret valodu un kultūras daudzveidību, tostarp uzzināt par visām skolas kopienā izmantotajām valodām, iesaistīt vecākus un ģimenes locekļus, aprūpētājus un plašāku sabiedrību valodu izglītībā, veidot dažādu valodu resursu bibliotēkas un veicināt pēcskolas valodas pasākumus.
- (k) Atbalstīt skolas, lai tās varētu izstrādāt efektīvu praksi, kas iekļaujama ikvienā valodas mācīšanas procesa posmā saistībā ar nesen ieceļojušiem migrantiem (arī bēgļiem), tostarp uzņemšanā un novērtēšanā (piemēram, veicot visaptverošu, daudzdimensiju pratības, valodas un citu galveno kompetenču novērtēšanu), iekārtošanā un reģistrēšanā skolā (piemēram, pēc vajadzības nodrošinot laikā ierobežotas sākotnējās sagatavošanas nodarbības un sniedzot sociālu un akadēmisku atbalstu, lai sekmētu netraucētu pāreju uz parasto izglītību), uzraudzībā (lai novērstu migrantu izglītojamo ģeogrāfisko segregāciju skolas noteikto iestāšanās un uzņemšanas kritēriju dēļ).
- (l) Sekmēt efektīvu saziņu un sadarbību ar vecākiem, likumiskajiem aizbildņiem un ģimenes locekļiem saistībā ar bērnu sekmēm skolā un labbūtību, tostarp izmantot arī vietējās kopienas kultūras starpnieku palīdzību. Iesaistīt vecākus, ģimeni un likumiskos aizbildņus mācību un ārpuskolas pasākumos (piemēram, brīvprātīgo darbā klasē, lasīšanas un mājasdarbu pulciņos, skolas

bibliotēkas darbā un pēskolas programmās, kā arī darba pulciņos, darba tirgos, pasākumos darba vietā, došanos uz karjeras centriem utt.).

- (m) Sekmēt vecāku un ģimenes aktīvu iesaisti lēmumu pieņemšanā skolā, kas ietver arī lēmumus par mācību programmu, plānošanu un novērtēšanu, labbūtību un garīgās veselības programmām, sociālo un emocionālo izglītību, karjeras konsultācijām; sekmēt un atbalstīt vecāku no marginalizētām sociālekonomiskajām grupām iesaisti.
 - (n) Atbalstīt vecāku iesaisti bērnu lasīšanas un matemātikas agrīno prasmju apgūšanā, piemēram, izmantojot grāmatu nodrošināšanas mājās shēmas, ģimenes lasītprasmes iniciatīvas utt. Kopā ar vietējiem dienestiem un NVO palielināt iespējas ģimenes mācībām un vecāku izglītībai, jo īpaši tad, ja šīm personām ir zems izglītības līmenis un nabadzības risks.
 - (o) Sniegt papildu atbalstu skolām, kas atrodas nelabvēlīgos sociālekonomiskajos rajonos un kur ir daudz skolēnu no marginalizētām grupām. Tas varētu nozīmēt, ka šādās skolās, ja nepieciešams, tiek samazināts skolēnu skaits uz vienu skolotāju, kā arī tiek mērķtiecīgi nodrošināti materiāli, aprīkojums un infrastruktūra.
- (6) Lai sekmētu veiksmīgu izglītības apguvi visiem izglītojamajiem, ir būtiski iejaukties tajās sistēmas līmeņa funkcijās, kas var dažādi ietekmēt vienlīdzību un iekļaušanu izglītībā un mācībās. Turpmāk norādītos strukturālos pasākumus var apsvērt, kad tiek izstrādāta integrēta un visaptveroša stratēģija.
- (a) Nodrošināt vispārēju, vienlīdzīgu piekļuvi finansiāli pieejamai, kvalitatīvai un pirmsskolas izglītībai un aprūpei, kurā nodarbināts pietiekams personāla skaits un kura var uzlabot bērnu labbūtību un kognitīvo, kā arī plašāku sociāli un emocionālu attīstību, tādējādi nodrošinot bērniem nepieciešamo pamatu panākumu gūšanai izglītībā un dzīvē.
 - (b) Stiprināt kvalitatīvu, pievilcīgu un elastīgu profesionālo izglītību un mācības, kas apvieno profesionālo prasmju un galveno kompetenču apgūšanu.
 - (c) Sekmēt aktīvu segregācijas novēršanas politiku, jo īpaši izstrādāt tādas uzņemšanas noteikumus, kas ļauj veidot daudzveidīgu skolas sastāvu un politiku, kura vērsta uz mācību kvalitāti, kā arī uzlabot informētību par to, ka daudzveidība klasē var uzlabot izglītības rezultātus visiem izglītojamajiem.
 - (d) Atbalstīt izglītojamo ar invaliditāti iekļaušanu parastās skolās un sniegt efektīvu atbalstu attiecīgi mācītiem pedagogiem un citam izglītības personālam/konsultantiem vai veselības aprūpes speciālistiem. Papildus būtu jānodrošina, ka tiek novērsti fiziski šķēršļi skolas vidē, ir atbilstoša formāta mācību materiāli un tiek piedāvātas dažādotas mācīšanas un mācīšanās pieejas.
 - (e) Cik vien iespējams, izvairīties no atkārtotas mācīšanās vienā un tajā pašā klasē un tā vietā izmantot instrumentus, kas jau agrīnā posmā ļauj uzraudzīt un atzīmēt bērnu un jauniešu mācību vajadzības un grūtības, kā arī atbilstoši piedāvāt mērķtiecīgu un pielāgotāku atbalstu.
 - (f) Atrast alternatīvas agrīnai izglītojamo diferencēšanai, lai sekmētu pozitīvu mijiedarbību starp izglītojamajiem ar dažādu spēju līmeni daudzveidīgās grupās un samazinātu sociālekonomiskās situācijas ietekmi uz izglītojamo rezultātiem akadēmiskās segregācijas dēļ.

- (g) Palielināt izglītības ceļu elastību un caurlaidību, piemēram, veidojot moduļu kursus, piedāvājot profesionāli orientētus kursus vai sekmējot elastību saistībā ar ilgumu un iestāšanās brīdi. Sekmēt pāreju no viena izglītības līmeņa un veida uz citu, kā arī no skolas uz nodarbinātību, kas ietver atzīšanas un apstiprināšanas kārtību, kvalificētu praktiķu sniegtas karjeras konsultācijas un aktīvu sadarbību ar ieinteresētajām personām, tostarp uzņēmumiem.
- (h) Piedāvāt ceļus atpakaļ uz parasto izglītību un mācībām un nodrošināt brīvu piekļuvi kvalitatīvām otrās iespējas programmām visiem tiem, kas priekšlaicīgi pārtraukuši izglītību un mācības; to varētu piedāvāt arī kā daļu no Garantijas jauniešiem.